

Leer

Vraag

Ontmoet

Lees

Doe

Meerjarenbeleid de Bibliotheek West-Brabant 2024-2027

Een ambitieuze bibliotheek
voor een vaardige, kansrijke
samenleving.

www.bibliotheekwb.nl

de Bibliotheek
West-Brabant

De Bibliotheek West-Brabant is er voor iedereen

We bieden een plek waar elke bezoeker zichzelf kan zijn, zich kan ontwikkelen en anderen kan ontmoeten. Onze locaties vormen de huiskamers voor de inwoners van de gemeenten waarvoor we actief zijn. We zetten ons in voor drie maatschappelijke opgaven: een geletterde samenleving; participatie in de informatiesamenleving; een leven lang ontwikkelen.

Stevige ambities

Onze ambities kleuren we lokaal in, in nauwe samenwerking met overheden, scholen en culturele en maatschappelijke instellingen. We willen dat iedereen taalvaardig is, digitaal kan meekomen, zich een leven lang kan ontwikkelen, de weg weet in de informatiemaatschappij en kennismaakt met literatuur, kunst en cultuur.

Focus via domeinen

De komende jaren (de periode 2023 – 2027) bouwen we ons werk en onze positie in de regio verder uit. Om focus aan te brengen in onze activiteiten, werken we met vier domeinen. Deze domeinen hebben elk hun eigen programma's, initiatieven en doelen. Ze zijn sterk met elkaar verweven en hebben als gemene delers onze ambities en de samenwerking met lokale partners.

In het domein Leesbevordering richten we ons op het vergroten van het leesplezier en de leesvaardigheid van kinderen en volwassenen. We werken aan een doorlopende leeslijn, bevorderen de deskundigheid van onderwijsprofessionals, breiden de digitale component in bestaande programma's uit, richten ons op de gezinsaanpak en het Leesoffensief Brabant.

Het domein Basisvaardigheden draait om het verbeteren van lees-, schrijf- en rekenvaardigheden. Maar nadrukkelijk ook om het vergroten van digitale vaardigheden. Dit is namelijk van grote invloed op de kwaliteit van ieders leven.

De komende jaren ontwikkelen we in het domein Informeren onze fysieke en online Informatiefunctie. We werken aan het doorontwikkelen van het Informatiepunt Digitale Overheid, onze huiskamerfunctie, aan informatiepunten zoals het Geheugenhuis en aan onze collectie. Informeren en kennisoverdracht behoren tot onze basistaken.

Dankzij ons werk zijn inwoners goed geïnformeerd, kunnen ze onafhankelijk hun eigen mening vormen en optimaal participeren in de maatschappij.

Met het domein Digitale Geletterdheid stomen we kinderen en volwassenen klaar voor onze steeds digitalere samenleving. Dat doen we samen met onze partners en via meerjarige programma's en initiatieven.

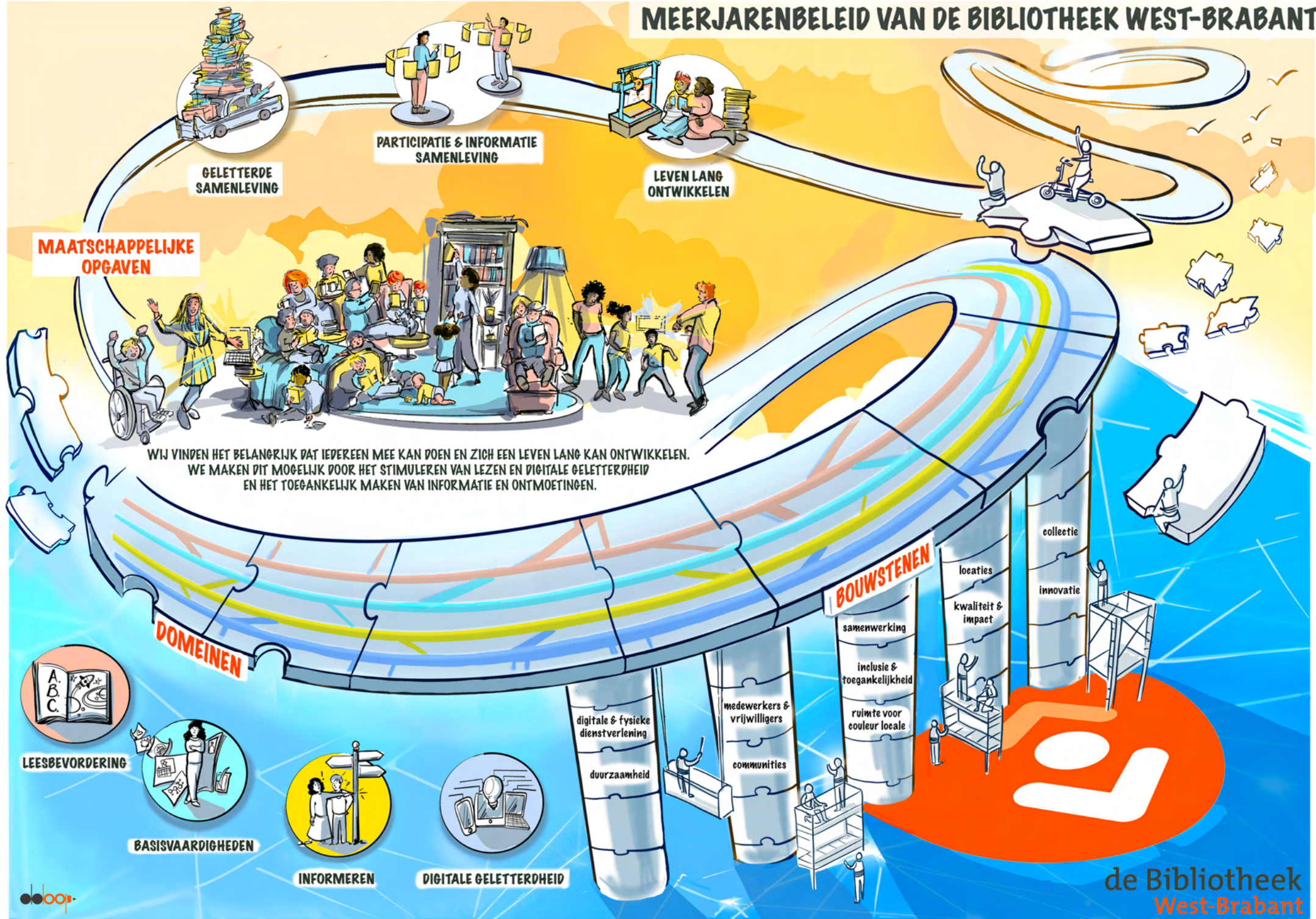
De Bibliotheek West-Brabant in 2027

In de komende beleidsperiode pakken we onze initiatieven en programma's stapsgewijs op. Daardoor bereiken we aan het einde van de termijn niet alleen onze doelen, maar ziet de regio ook steeds beter de waarde van de Bibliotheek West-Brabant.

Inwoners worden verbonden gebruikers, die in een inclusievere en toegankelijke bibliotheek een community vinden. Een toenemend aantal inwoners ervaart de Bibliotheek West-Brabant als een logische online en fysieke plek waar ze terecht kunnen voor informatie. Zij weten dat ze bij ons inspiratie vinden en aan hun persoonlijke ontwikkeling kunnen werken. Met behulp van een moderne en innovatieve dienstverlening én een rijke en dynamische collectie. Onze digitaal vaardige medewerkers en vrijwilligers begeleiden hen daarbij.

We werken nauw samen in een ecosysteem van lokale partners. Die couleur locale is aanwezig en zichtbaar in onze dienstverlening, omdat we zo de aansluiting kunnen maken met de lokale maatschappelijke opgaven en domeinen. Op die opgaven willen we impact maken door duurzaam te werken, met een dienstverlening van hoge kwaliteit.

MEERJARENBELEID VAN DE BIBLIOTHEEK WEST-BRABANT

Inhoudsopgave

Inleiding	6
Lokale invulling.....	6
Context	7
Drie maatschappelijke opgaven.....	7
Missie en visie.....	8
Vier domeinen.....	8
Herstelplan bibliotheken.....	9
Certificering.....	9
Domeinen	10
Leesbevordering.....	12
Basisvaardigheden.....	16
Informereren.....	18
Digitale Geletterdheid.....	22
Bouwstenen	24

Inleiding

Bij de Bibliotheek West-Brabant is iedereen welkom. Of je nu wilt lezen voor je plezier, wilt leren, voor inspiratie, voor een ontmoeting of als je een vraag hebt. Hier vind je antwoorden, kun je jezelf zijn en kunnen we 'samen onszelf zijn'. Online en in de fysieke locaties. De Bibliotheek is een onmisbare motor van een vaardige samenleving. En levert een belangrijke bijdrage aan welzijn en welvaart.

We hebben een stevige ambitie. Daar werken we samen met onze partners aan. Wij willen dat iedereen:

- taalvaardig is,
- digitaal mee kan komen,
- zich een leven lang kan ontwikkelen,
- toegang heeft tot de informatiemaatschappij en daarin zijn weg kan vinden,
- kan kennismaken met literatuur, kunst en cultuur.

Lokale invulling

In dit strategische meerjarenbeleid 2024 -2027 staan de ambities en doelstellingen van de Bibliotheek West-Brabant. Deze gelden voor de acht gemeenten waarin we actief zijn. Dit plan is niet in beton gegoten. In 2025, 2026 en 2027 sturen we bij en vullen we aan waar nodig. Zo beweegt het programma mee met de tijd en met maatschappelijke ontwikkelingen én ontwikkelt het zich door op wat al bereikt is.

Voor dit beleidsplan lieten we ons inspireren door landelijke, regionale en lokale input. We spraken met verschillende belanghebbenden en benutten diverse bronnen binnen het bibliotheekwerk.

Aanpassing Bibliotheekwet

In 2025 verandert de Bibliotheekwet (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen, Wsob). Om hierop voor te sorteren, wordt er tot die tijd onder meer gewerkt aan het herstel van de bibliotheeksector. Als de aangepaste Bibliotheekwet er is, voegen we die toe aan dit meerjarenbeleidsplan.

Context

Het netwerk van openbare bibliotheken in Nederland bestaat uit 140 basisbibliotheken, verenigd in de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB), uit negen provinciale ondersteuningsorganisaties die samenwerken in de stichting SPN en uit de Koninklijke Bibliotheek. Hoewel ze verschillen in grootte, taken, werkgebied en aansturing (door het Rijk, door provincies of gemeenten) delen ze allemaal dezelfde gedrevenheid. Met kennis en kunde dragen ze bij aan de maatschappij, met name op de gebieden cultuur, sociaal, educatie en onderwijs.

Drie maatschappelijke opgaven

De Bibliotheek West-Brabant zet zich in voor drie maatschappelijke opgaven. Die komen overeen met de opgaven zoals afgesproken in het landelijk bibliotheekconvenant:

Geletterde samenleving

Bevorderen geletterdheid en leesplezier: er zijn grote zorgen over laaggeletterdheid en de afname van leesvaardigheid en leesplezier bij de jeugd.

Deze maatschappelijke opgave is vooral bedoeld om het (voor)leesplezier, de leescultuur en daarmee de leesvaardigheid te bevorderen. Daardoor verbetert het leesniveau en neemt de (digitale) geletterdheid toe. Hoe beter iemand informatie kan verwerven, verwerken en gebruiken, hoe groter de kans diegene heeft op een succesvolle (school) carrière.

Participatie & informatie samenleving

Digitale inclusie en digitaal burgerschap: niet iedereen kan meekomen.

Deze maatschappelijke opgave gaat over het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden in digitaal burgerschap. Ook krijgt de jeugd hulp bij het leren van 21ste-eeuwse vaardigheden en worden inwoners geholpen hun weg te vinden in de digitale samenleving.

Leven lang ontwikkelen

Basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid: de behoefte van inwoners om een leven lang te (kunnen) leren.

Deze maatschappelijke opgave gaat over het opdoen van basisvaardigheden, zoals lezen, rekenen en digitale vaardigheden. Daarnaast gaat het over het verder ontwikkelen van vaardigheden die bijdragen aan blijvende inzetbaarheid. Tot slot gaat het om mensen die goed meekomen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt, maar voor hun eigen ontwikkeling willen blijven leren. Door al deze mensen in staat te stellen te leren en te ontwikkelen, draagt de bibliotheek bij aan welzijn, brede welvaart en inclusie.

Samenwerken bij maatschappelijke opgaven

Deze drie maatschappelijke opgaven vragen om samenwerking tussen organisaties. In de eigen directe omgeving, tussen lokale, regionale en landelijke organisaties en met andere bibliotheekinstellingen, zoals de Brabantse Netwerkbibliotheek waar de Bibliotheek West-Brabant onderdeel van is.

Het Rijk, de provincies en gemeenten onderstrepen de belangrijke rol van bibliotheken in de samenleving. Die rol staat omschreven in het landelijke Bibliotheekconvenant van de overheden en alle betrokken bibliotheekorganisaties. De afspraken komen regionaal samen in een convenant. Dat is door alle acht gemeenten in het werkgebied van de Bibliotheek West-Brabant bekrachtigd.

Missie/Visie

De Bibliotheek West-Brabant vertaalt de drie maatschappelijke opgaven naar haar eigen ambitie:

Vier domeinen

De maatschappelijke opgaven, in combinatie met de vijf functies, zien wij als de paraplu van alles wat wij doen vanuit de Bibliotheek West-Brabant.

Dit werken wij uit naar de volgende vier domeinen:

1. Leesbevordering
2. Basisvaardigheden
3. Informeren
4. Digitale Geletterdheid

In het volgende hoofdstuk worden deze domeinen verder uitgewerkt.

“ We vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen en zich een leven lang kan ontwikkelen. Dit maken we mogelijk door het stimuleren van lezen en digitale geletterdheid en het toegankelijk maken van informatie en ontmoetingen. ”

Herstelplan bibliotheken

De overheid wil dat in elke gemeente de bibliotheek nu en in de toekomst voor iedereen beschikbaar en bereikbaar is. Daarvoor zijn de komende jaren miljoenen euro's extra beschikbaar gesteld voor openbare bibliotheken. De regeling Eenmalige specifieke uitkeringen lokale bibliotheekvoorzieningen 2023-2024 (SPUK Bieb) draagt bij aan toekomstgerichte bibliotheekvoorzieningen in gemeenten. Vanaf 2025 zijn gemeenten wettelijk verplicht om te zorgen voor een volwaardige openbare bibliotheek.

Met de tijdelijke SPUK-regeling kunnen gemeenten vanaf mei 2023 geld aanvragen om nieuwe bibliotheeklocaties op te richten en om bestaande bibliotheekvoorzieningen te verbeteren of verder te ontwikkelen. Het geld kan bijvoorbeeld gebruikt worden om openingstijden te verruimen of om van een afhaalpunt voor boeken een volwaardige locatie te maken.

In 2023 werken gemeenten en de Bibliotheek West-Brabant gezamenlijk aan concrete voorstellen. In dit beleidsplan is nog geen rekening gehouden met deze aanvragen, omdat we momenteel (zomer 2023) nog niet weten of deze uitkering wordt toegekend. Is dat wel het geval, dan verwerkt de Bibliotheek West-Brabant die informatie in een bijlage bij dit beleidsplan.

Certificering

De Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal toetst eens in de vier jaar de kwaliteit van bibliotheekorganisaties. Dat doet ze via audits. Die tonen niet alleen aan wat de kwaliteit is, maar ook of een bibliotheek toekomstbestendig is.

De Bibliotheek West-Brabant kreeg in 2021 voor vier jaar een nieuwe certificering. De ingrediënten voor een toekomstbestendige bibliotheek zijn aanwezig. Het auditteam heeft het vertrouwen dat we de vele intenties de komende periode kunnen waarmaken en dat we ook in de toekomst van waarde zijn met onze nieuwe maatschappelijke functie. In 2025 is de nieuwe audit.

De vijf functies van de bibliotheken

Naast drie maatschappelijke opgaven zijn in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) vijf functies van bibliotheken vastgelegd.

Elke bibliotheekorganisatie moet deze vijf functies vervullen:

1. Kennis en informatie ter beschikking stellen
2. Ontwikkeling en educatie bieden
3. Lezen bevorderen en laten kennismaken met literatuur
4. Ontmoeting en debat organiseren
5. Kennis laten maken met kunst en cultuur

Domeinen

De domeinen Leesbevordering, Basisvaardigheden, Informeren en Digitale Geletterdheid geven richting aan onze dienstverlening. Met deze domeinen laat de Bibliotheek West-Brabant haar meerwaarde zien als onmisbare motor in een vaardige samenleving.

De domeinen staan in verbinding met elkaar. Op de volgende pagina's gaan we per domein dieper in op onze programma's, focuspunten en bijbehorende doelen.

Leesbevordering

Het aantal woorden dat je in je leven hoort, bepaalt hoe taalvaardig je bent. Praten met je kind en (voor)lezen vergroten de woordenschat en geven je kind een enorme voorsprong. Wie taalvaardig is, leert beter lezen, heeft er meer plezier in en kan zich digitaal beter redden. Plezier en motivatie vormen de kern van leesbevordering, dat op haar beurt flink bijdraagt aan de ontwikkeling van verschillende basisvaardigheden. In dit domein maken we onderscheid in onze aanpak tussen jeugd en volwassenen.

Leesbevordering Jeugd

Programma's

Binnen dit domein vallen deze drie overkoepelende programma's:

- 1. Doorlopende leeslijn**, van BoekStart naar basis- en voortgezet onderwijs. Ons doel is om deze lijn in ons hele werkgebied te implementeren. Zodat leesvaardigheid een prominente plek krijgt in alle fasen van een opgroeiend kind. De doorlopende leeslijn bestaat uit:
 - **BoekStart.** De bibliotheek biedt een gratis BoekStartkoffertje en een gratis abonnement aan voor alle baby's. Het consultatiebureau brengt het belang van voorlezen en het koffertje onder de aandacht. Met BoekStartCoach en Lezen op Recept werken de bibliotheek en het consultatiebureau samen om tijdens het spreekuur informatie over voorlezen te delen.
 - **BoekStart in de kinderopvang is voor kinderen van 0-4 jaar**, ouders en pedagogisch medewerkers. De bibliotheek ondersteunt op diverse manieren. Met een aantrekkelijke (voor)leesplek in de kinderopvang, met geschikte boekjes en deskundigheidsbevordering van pedagogisch medewerkers, met het betrekken van ouders, met een voorleesplan en een samenwerking in een leesbevorderingsnetwerk.
 - **De Bibliotheek op school (po en vo).** Het doel van dit programma is om de taalontwikkeling, het leesplezier en de mediawijsheid van kinderen op school en thuis te vergroten. We zetten in op een collectie, een leesplan, monitoren en het bevorderen van deskundigheid in het onderwijs. Voor dit leesbevorderingsprogramma werken we samen met gemeenten, bibliotheken en scholen.

- 2. Leesbevordering.** De BiebFabriek, BabyParade en PeuterParade zijn vaste onderdelen van dit programma. Ook organiseren we rond bibliotheekcampagnes verschillende activiteiten én betrekken we de mogelijkheden van de online bibliotheek. Denk aan campagnes als de Nationale Voorleesdagen en de Kinderboekenweek.
- 3. Gezinsaanpak.** Door basisvaardigheden zoals lezen bij ouders én kinderen te ontwikkelen, voorkomen en bestrijden we laaggeletterdheid.

Focuspunten

Onze focus in het domein Leesbevordering ligt voor de jeugd de komende beleidsperiode op:

- Dekkend netwerk leesmediaconsulenten en bevorderen deskundigheid
- Digitale component dBos en BoekStart in de kinderopvang
- Gezinsaanpak
- Leesoffensief

We gaan voor een **dekkend netwerk van leesmediaconsulenten** in het gehele onderwijs. Van voorschools- en basisonderwijs tot voortgezet onderwijs. Basisscholen hebben per week recht op minimaal vier uur inzet van de leesmediaconsulent inclusief toegang tot de collectie.

We willen dit in deze beleidsperiode realiseren en uitbreiden naar voorscholen en voortgezet onderwijs. Daarbij werken we ook aan het **bevorderen van de deskundigheid** van professionals.

Doel

Een structurele samenwerking is de basis voor alles wat we doen binnen alle educatieve instellingen. De lees- en leerprestaties van kinderen verbeteren we door ze uit te dagen om een betere lezer te worden. Om leesplezier en literatuureducatie in te bedden, geven we kinderen en de medewerkers van onderwijsinstellingen de juiste tools.

We delen onze expertise om boeken en rijke teksten optimaal in te zetten bij lessen en (school)activiteiten. Dat doen we samen met pedagogische professionals. Hiermee wordt rijke taal onderdeel van de manier van werken. We bieden hiervoor netwerkbijeenkomsten en gerichte trainingen aan, zoals Voorleescoördinator, Interactief Voorlezen en Open Boek.

De digitale component krijgt een prominentere plek binnen BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school* (dBos). Om de kansen van kinderen te vergroten, moet je niet alleen hun leesvaardigheden vergroten, maar ook hun digitale vaardigheden ontwikkelen.

Hoe maak je leerlingen digitaal geletterd? Waar leg je de focus? En welk lesmateriaal gebruik je? Veel scholen zoeken naar een manier om er structureel mee aan de slag te gaan. Met de structurele samenwerkingsaanpak van de Bibliotheek *op school* staan scholen er niet alleen voor.

Ze bouwen met de bibliotheek, ouders en de gemeente aan een vaste plek voor digitale geletterdheid in het onderwijs. Zo zorgen we er samen voor dat onze leerlingen voorbereid zijn op de maatschappij van vandaag én morgen.

Via dBos werken we samen met de scholen onder meer aan informatievaardigheden en mediawijsheid van de leerlingen. Ook de leerkrachten worden betrokken bij het opbouwen van digitale deskundigheid binnen de school.

De Bibliotheek West-Brabant biedt passende programma's aan. Dit doen we op basis van de behoeften uit het onderwijs en onze expertise in digitale geletterdheid. Denk aan een programma over mediawijsheid, informatievaardigheden en computational thinking (het praktisch en creatief inzetten van digitale tools om een probleem op te lossen). Door de expertise van betrokken professionals verder uit te bouwen, vergroten we de digitale geletterdheid van kinderen van 0 tot 12 jaar.

Doel

Digitale vaardigheden worden onderdeel van de hele leeslijn. Zo werken we aan een geïntegreerde aanpak en worden kinderen digitaal vaardiger. Daardoor hebben ze een beter toekomstperspectief. Het leesplan wordt dan ook een leesmediaplan.

Gezinsaanpak. Ouders spelen een cruciale rol bij de ontwikkeling van taal en geletterdheid van hun kinderen. Hebben ouders moeite met taal, dan lopen hun kinderen zelf ook een grotere kans om taalproblemen te krijgen. Zo kan een cyclus van laaggeletterdheid ontstaan. Met de gezinsaanpak richten we ons op het doorbreken van die cyclus.

Doel

De gezinsaanpak combineert het voorkomen van laaggeletterdheid met het bestrijden ervan. Ouders krijgen ondersteuning bij het stimuleren van de taalontwikkeling van hun kind(eren). Ook gaan ze aan de slag met hun eigen basisvaardigheden. Zo kunnen ze meer en rijkere taal toevoegen in hun gezin. Om zo de vicieuze cirkel van laaggeletterdheid te doorbreken.

Ook de inzet van onze expertise en specifieke collecties moet meertalige interactie in gezinnen stimuleren. Onder regie van de gemeente is de bibliotheek partner binnen deze ketenaanpak.

Leesoffensief. Het Leesoffensief Brabant is een strategisch pact in leesvaardigheid. Het bevordert de samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en alle Brabantse bibliotheken. De missie van het collectief kent drie onderdelen:

1. Alle kinderen starten met een goede woordenschat aan het primair onderwijs.
2. De leesvaardigheid en leesmotivatie van leerlingen en scholieren (po en vo) verder vergroten.
3. Alle jongeren verlaten geletterd het middelbaar onderwijs.

De Bibliotheek West-Brabant werkt samen met (bijna) alle scholen in West-Brabant. We voeren de campagnes uit en organiseren netwerkbijeenkomsten voor de professionals van de kinderopvang en het onderwijs. De focus ligt op kennisdeling over leesbevordering, laaggeletterdheid en ouderbetrokkenheid. Ook is er meer aandacht en bewustwording voor leesvaardigheid én leesplezier bij de beleidsmakers, bestuurders en leerkrachten.

*Over lezen doen
we graag een boekje open.
Lezen verruimt je blik,
prikkel je fantasie.
Het verrijkt je woordenschat
en je kennis van de wereld.
Wie leest leert woorden begrijpen,
een mening vormen,
meedoen in de samenleving.
Kansen groeien door te lezen.
Je komt verder in het leven.
Laten we daarom zorgen
dat we voor al onze kinderen
letters voor het leven borgen*

Leesbevordering Volwassenen

Programma's

Het bevorderen van leesplezier is niet alleen voor kinderen en jongeren van belang. Ook voor volwassenen hebben we de nodige aandacht. Binnen dit domein vallen deze twee overkoepelende programma's:

1. **Leescampagnes** die de bibliotheek initieert of coördineert. We werken samen met verschillende partners. De campagnes stimuleren tot meer lezen en leesplezier. We richten ons op alle doelgroepen, van doorgewinterde lezers tot relatieve nieuwelingen.
2. **Programmering Leesbevordering.** De Bibliotheek West-Brabant organiseert programmering voor volwassenen op het gebied van leesbevordering. Denk aan onder meer schrijversbezoeken en boekenproeverijen. Onze collectie zetten we hierbij breed in, via themapresentaties op onze locaties en online.

Basisvaardigheden

Om mee te kunnen doen in de samenleving heb je goede basisvaardigheden nodig. Het niveau van lezen, schrijven, rekenen én van digitale vaardigheden heeft namelijk grote invloed op de kwaliteit van je leven. Je gebruikt de basisvaardigheden in het dagelijks leven bijna overal. Om (voor) te lezen, om met het openbaar vervoer te reizen of om een bijsluiter van medicijnen te begrijpen.

Om de basisvaardigheden van inwoners te verbeteren, sluiten wij zoveel mogelijk aan op de dagelijkse belevingswereld. We werken met de laagdrempelige thema's gezondheid, gezin, geld en werk. Hierbij vergroten we het zelfvertrouwen en staat de leerbehoefte altijd centraal.

Programma's

Binnen dit domein vallen:

- 1. Collectie.** We bieden een collectie op maat aan voor de doelgroep laaggeletterden.
- 2. Non-formeel oefenaanbod.** We bieden wekelijkse oefengroepen voor taal, rekenen en digitale vaardigheden. Hiervoor werken we actief samen met vrijwilligers en stellen we de leervraag van deelnemers centraal.
- 3. Digi-Taalhuizen.** Dit zijn netwerken van taalaanbieders en toeleiders in basisvaardigheden. Fysieke locaties vormen startpunten waar mensen terecht kunnen voor het verbeteren van hun basisvaardigheden. Het Digi-Taalhuis leidt inwoners naar de juiste plek: een aanbieder voor het leren van basisvaardigheden. Ons doel is om de samenwerking te versterken en zo samen het aantal mensen met lage basisvaardigheden te verminderen.
- 4. Netwerk.** Naast de samenwerking met een aantal kernpartners kennen we ook het taalnetwerk. Onder leiding van de Bibliotheek West-Brabant komen taalaanbieders en toeleiders een aantal keer per jaar bijeen. In Steenbergen en Woensdrecht ligt deze taak niet bij de bibliotheek. Daar is de Bibliotheek West-Brabant wel actief onderdeel van het lokale netwerk.

Focuspunten

Onze focus in het domein Basisvaardigheden ligt de komende beleidsperiode op:

- Gezinsaanpak
- Digitale inclusie
- Doorontwikkeling aanbod basisvaardigheden (taal en rekenen)
- Samenwerking partners

Gezinsaanpak. Hierin combineren we het voorkomen van laaggeletterdheid met het bestrijden ervan. Ouders krijgen ondersteuning bij het stimuleren van de taalontwikkeling van hun kinderen. Ook gaan ze aan de slag met hun eigen basisvaardigheden. De ouders vallen in het domein Basisvaardigheden, de kinderen in het domein Leesbevordering. Met beide domeinen dragen we bij aan meer en rijkere taal in het gezin.

Doel

Ons doel is om de cyclus van laaggeletterdheid te doorbreken door meer en structureler samen te werken in de hele keten van gezinsaanpak.

Digitale inclusie. Dit draait om digitaal vaardige mensen en om dienstverlening die voor iedereen vindbaar, toegankelijk en begrijpelijk is. Veel diensten en producten worden digitaal aangeboden. Mensen die niet digitaal vaardig genoeg zijn, kunnen in de problemen komen bij het vinden of aanleveren van benodigde informatie.

Doel

We zorgen met passende dienstverlening en activiteiten dat inwoners digitaal vaardiger worden. Daardoor vinden zij makkelijker aansluiting bij maatschappelijke ontwikkelingen. Door het aanbod voelen mensen zich voldoende zelfredzaam en kan iedereen meedoen in de (digitale) samenleving.

Doorontwikkeling aanbod basisvaardigheden (taal en rekenen)

Taal. Door te experimenteren met creatieve werkvormen – zoals beeldend en theater – verdiepen we ons non-formele oefenaanbod, dat niet gericht is op het behalen van een erkend diploma of certificaat. Zo werken we ook actief aan zelfvertrouwen en participatie.

Rekenen. We breiden onze aanpak laaggeletterdheid uit met gecijferdheid. Dat gaat over hoe goed iemand kan omgaan met situaties in het dagelijks leven waarin getallen, maten en verbanden een rol spelen. We geven een extra impuls aan rekenen als basisvaardigheid.

Samenwerking partners (sociaal domein). Het is een grote maatschappelijke uitdaging om alle inwoners voldoende basisvaardigheden bij te brengen. Om deze opdracht vorm te geven zijn drie aspecten essentieel: inwoners informeren, warm doorverwijzen én vaardig maken. Dit doen we in samenwerking met andere (sociaal domein)partners.

Doel

We gaan samen met de gemeenten voor een solide en duidelijke samenwerking met partners vanuit het sociaal domein. Waarbij ieders rol, taken en verantwoordelijkheden helder zijn. Dankzij onze activiteiten in het domein Basisvaardigheden kunnen mensen beter deelnemen aan de samenleving.

Informereren

De Bibliotheek West-Brabant speelt een belangrijke rol bij het verspreiden en toegankelijk maken van betrouwbare en relevante kennis en informatie. Dankzij ons werk zijn inwoners goed geïnformeerd, kunnen ze onafhankelijk hun eigen mening vormen en optimaal participeren in een complexe samenleving. In de bibliotheek is op verschillende manieren informatie te vinden en te krijgen. Op alle gebieden. We hebben daarvoor verschillende collecties (boeken, tijdschriften, kranten en materialen) aangevuld met digitale bronnen, uiteenlopende activiteiten voor allerlei doelgroepen en informatiepunten (Informatiepunt Digitale Overheid, Digi-Taalhuis en het Geheugenhuis).

Met de informatiepunten bieden wij informatie en doorverwijzing naar specifieke ondersteuning voor degenen die nog niet optimaal kunnen participeren. Zoals het Informatiepunt Digitale Overheid voor mensen die moeite hebben met digitale dienstverlening van overheden en bedrijven.

Rond de 2,5 miljoen Nederlanders hebben moeite met lezen, schrijven en het gebruiken van computers, smartphones en tablets.

Daarnaast hebben ongeveer 1,2 miljoen Nederlanders nog nooit internet gebruikt.

Digitale inclusie (iedereen kan meedoen in de digitale samenleving) is om die reden een belangrijk doel. Het staat ook in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie en de Agenda Digitale Overheid. Binnen deze context zijn de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) tot stand gekomen.

Voor wie op wat voor manier te maken heeft met geheugenproblemen of dementie, is er het Geheugenhuis. Dementie is inmiddels volksziekte nummer één. Maar liefst één op de vijf mensen krijgt de ziekte. De verwachting is dat er in de toekomst te weinig zorgprofessionals zijn voor het aantal mensen met dementie. Zeventig procent van de mensen met dementie woont de eerste jaren thuis, waar ze steeds afhankelijker worden van anderen, onder wie mantelzorgers.

Programma's

Binnen dit domein vallen:

- 1. Informatiepunten Digitale Overheid (IDO).** IDO's zijn laagdrempelige, fysieke hulpposten binnen lokale bibliotheken, waar inwoners terecht kunnen met vragen over online (overheids-)dienstverlening. Vragen kunnen betrekking hebben op bijvoorbeeld websites en apps. De bibliotheekmedewerkers in de IDO's bieden voor veel bezoekers een luisterend oor. Ze staan klaar om bezoekers op een persoonlijke manier te ondersteunen bij problemen en vragen. Wanneer de vraag buiten hun expertise valt, zorgen ze voor een zorgvuldige doorverwijzing. Bijvoorbeeld door direct een afspraak te regelen bij de juiste organisatie.
- 2. Geheugenhuis.** Het Geheugenhuis is een uitnodigende en laagdrempelige informatie- en ontmoetingsplek in de bibliotheek. Bezoekers vinden er diverse (activerings) materialen en een aansprekende programmering over het brein. Het is een plek voor iedereen die op welke manier dan ook te maken heeft met geheugenproblemen of dementie. De primaire doelgroep is mantelzorgers. We sluiten aan bij hun behoeften door met elkaar in gesprek te gaan, vragen voor te leggen, elkaar waar nodig te helpen, te inspireren en mee te doen met lokale initiatieven en activiteiten. We stimuleren en faciliteren kenniscreatie en beeldvorming rond dementie, onder meer met de inzet van boeken en beeldmateriaal.

3. **Digi-Taalhuis- inlooppreekuur.** Het Digi-Taalhuis is dé plek waar iedereen terecht kan die aan de slag wil met basisvaardigheden. Bij het inlooppreekuur van het Digi-Taalhuis krijgen zij meer informatie over beschikbare cursussen basisvaardigheden in zowel stad als regio. En over het aanbod van alle samenwerkingspartners.
4. **Programmering Informeren.** Dit programma vertegenwoordigt een volledige reeks van fysieke en digitale projecten en activiteiten gericht op het behalen van onze doelstellingen. Via deze programmering versterken we de zichtbaarheid en identiteit van onze organisatie. Hierbij is ook de coördinatie van de publieke dienstverlening inbegrepen. Binnen de programmering Informeren ligt de nadruk op het IDO, het Geheugenhuis en landelijke bibliotheekcampagnes.
5. **Persoonlijke ontwikkeling.** De bibliotheek als laagdrempelige, neutrale plek voor iedereen. Waar plaats is voor vragen, leren, ontmoeten, doen en lezen. Mensen die zelfredzaam zijn, leren en ontwikkelen zich (informeel) via dialoog (studiekringen), exposities, lezingen, (online) cursussen (zoals e-learning platformen Sofos en Good Habitz) en andere vormen van maatschappelijke en culturele programmering.
6. **Collectie.** De meest relevante fysieke en online vindplaats voor onze actuele en diverse collectie. Die bestaat uit leesboeken en informatieve boeken, tijdschriften en kranten. Elke week voegen we nieuwe titels toe. De Online Bibliotheek met e-books, luisterboeken en tijdschriften is 24/7 bereikbaar voor leden van de bibliotheek.

Focuspunten

Onze focus in het domein Informeren ligt de komende beleidsperiode op:

- Doorontwikkelen IDO
- Zichtbaarheid en bereikbaarheid inlooppreekuur Digi-Taalhuis
- Doorontwikkelen huiskamerfunctie
- Doorontwikkelen Geheugenhuis
- Collectie

Doorontwikkelen van het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) met partners uit het sociaal domein.

Doel

We gaan het gebruik en de zichtbaarheid van IDO's in ons werkgebied vergroten. Om te zorgen dat inwoners beter en zelfstandig hun weg vinden binnen de digitale overheid, zetten we in op het doorontwikkelen van de IDO's met meer gebruik en zichtbaarheid van IDO's in het werkgebied. Een stevig samenwerkingsverband met relevante partners is hierin cruciaal, waarbij we ook zorgdragen voor een optimale verwijzing naar de domeinen Basisvaardigheden en Digitale Geletterdheid.

Fysieke zichtbaarheid en bereikbaarheid van de functie Inlooppreekuur van het Digi-Taalhuis verbeteren. Zodat een groter aantal inwoners bewust is dat ze bij de bibliotheek terecht kunnen voor het versterken van hun basisvaardigheden.

Doorontwikkeling van de huiskamerfunctie. De bibliotheek is een sociale omgeving die in verbinding staat met thuis, school en werk. Om aan te sluiten bij de actuele maatschappelijke vraagstukken in de samenleving zoals eenzaamheid, vergrijzing, armoede en meer anderstaligen zorgen we ervoor dat inwoners in de bibliotheek een plek vinden waar je jezelf kunt zijn, elkaar kunt ontmoeten en jezelf kunt ontwikkelen. Ook als je geen lid bent van de bibliotheek.

Doel

We maken van al onze bibliotheken binnen ons werkgebied eigentijdse bibliotheeklocaties waar alle facetten van de dienstverlening tot hun recht kunnen komen. Daarbij is vanzelfsprekend de samenwerking met netwerkpartners van essentieel belang.

Doorontwikkeling Geheugenhuis. Om te zorgen dat mantelzorgers beter en zelfstandig hun informatie kunnen vinden, zetten we in op meer gebruik en zichtbaarheid van het Geheugenhuis in het hele werkgebied. Ook zoeken we de expliciete samenwerking op met relevante partners binnen het sociale domein.

Doel

We zorgen ervoor dat er binnen alle gemeenten in ons werkgebied een Geheugenhuis is en programmering die hierbij aansluit.

Collectie. Onze collectie zit vol kennis, verhalen en inspiratie. De collectie is zowel fysiek als digitaal, uitgebreid, verrassend, vernieuwend en sluit aan bij de behoeften van de gebruikers en inwoners.

De collectie wordt samengesteld aan de hand van collectieprofielen, dataverzameling en analyse. Dit leidt tot een objectieve en lokaal georiënteerde samenstelling van de collectie. We volgen de landelijke richtlijnen ten aanzien van het vervangen van materialen en streven naar een vervangingspercentage van tien procent per jaar, zodat elke tien jaar de collectie vernieuwd is.

Doel

We maken onze collectie rijker, dynamischer en interactiever. Zo zorgen we ervoor dat onze collectie altijd actueel is, aansluit op maatschappelijke ontwikkelingen en voldoet aan lokale behoeften.

Digitale Geletterdheid

Om te kunnen meedoen in de maatschappij, is het belangrijk dat je kunt lezen en schrijven. Oftewel geletterd zijn. Maar het verlangde daarvan, digitale geletterdheid, is tegenwoordig net zo belangrijk. De digitale wereld is namelijk volwaardig onderdeel van het dagelijks leven. Daarom is het van groot belang dat onze inwoners voldoende vaardig en weerbaar zijn én kritisch kunnen omgaan met de digitale wereld. Wie digitaal vaardig is, benut pas echt de kansen die technologie biedt. Bovendien zijn digitale vaardigheden noodzakelijk. Kijk bijvoorbeeld naar het regelen van bankzaken en het gebruiken van DigiD.

In het domein Digitale Geletterdheid stimuleren wij de vaardigheden en weerbaarheid van kinderen en volwassenen. Zodat ze kunnen meedoen en kunnen bijdragen aan de digitale samenleving. Hiervoor slaan we de handen ineen met (voor)scholen, gemeenten en ouders. In dit domein maken we onderscheid in onze aanpak tussen jeugd en volwassenen.

Digitale Geletterdheid Jeugd

Met het programma Digitale Geletterdheid Jeugd maakt de Bibliotheek West-Brabant kinderen van 0 tot 12 jaar digitaal vaardiger en mediawijzer. En leren we opvoeders om kinderen op te voeden met digitale media. Dat doen we samen met onze netwerkpartners. Het gaat om vaardigheden zoals kritisch denken, ICT-basisvaardigheden, informatievaardigheden en mediawijsheid. Op drie manieren brengen we digitale geletterdheid bij kinderen, ouders en professionals onder de aandacht. We zijn een wegwijzer, een expert en een werkplaats.

Programma's

Binnen dit onderdeel vallen:

- 1. Mediaopvoeding.** Met de structurele samenwerking binnen BoekStart bouwen we aan een blijvende plek voor mediaopvoeding in onder meer de kinderopvang. Dit doen we samen met de kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, de gemeente en ouders. Via BoekStart en BoekStart in de Kinderopvang gaan we permanent aan de slag gaan met digitale geletterdheid richting professionals en ouders en verzorgers.
- 2. Programmering.** We brengen digitale geletterdheid onder de aandacht bij ouders en verzorgers en hun kinderen via informatieve en educatieve (doe-)activiteiten. Denk aan onder meer Media UkkieLabs, CoderDojo en de PeuterParade. En we doen mee met landelijke campagnes als de Media Ukkie Dagen en de Week van de Mediawijsheid.

- 3. De Bibliotheek op school (dBos) & Digitale Geletterdheid.** Via dBos werken we samen met de scholen aan onder meer de informatievaardigheden en mediawijsheid van de leerlingen. (Zie ook de tekst hierover in het domein Leesbevordering).

Digitale Geletterdheid Volwassenen

De bibliotheek is dé plek waar inwoners digitale vaardigheden kunnen ontwikkelen. Wij laten inwoners actief kennismaken en experimenteren met de online wereld en technologie.

Dat doen we met een informatieve en educatieve (doe-)programmering. We delen informatie en laten mensen zelf ontdekken en experimenteren. Zo maken we onze inwoners bewust van de kansen en de risico's van digitalisering en technologie.

Programma's

Binnen dit onderdeel valt:

1. **Programma Digiwegwijs.** Hiermee stimuleren we digitaal burgerschap. We brengen digitale geletterdheid actief onder de aandacht bij inwoners die al basisvaardig zijn via de programma's Digiwegwijs en MediaLab. Via activiteiten, workshops en lezingen zorgen we ervoor dat inwoners actief, vaardig en weerbaar worden in de digitale wereld, waarbij we ons richten op vaardigheden, technologische ontwikkelingen en veiligheid.

Digitaal burgerschap

Digitaal burgerschap betekent dat mensen actief, vaardig en weerbaar kunnen bewegen in de online informatiesamenleving. Wie digitaal vaardig is, verkent nieuwe digitale mogelijkheden, benut de kansen en ontwikkelt de vaardigheden die nodig zijn om te ontdekken en te experimenteren. Digitaal burgerschap betekent ook dat je je onderdeel voelt van de publieke zaak, ervaart dat je die zelf ook kunt vormgeven en dat je bereid bent actief bij te dragen aan het maatschappelijk debat, ook als dat online wordt gevoerd.

Op termijn zal deze term aangepast worden omdat wij wij, maar ook overheden, niet meer spreken over burgers maar over inwoners. Om verwarring te voorkomen gebruiken wij in dit beleidsplan nog de term burgerschap.

Focuspunten

Dit domein is sterk verweven met de andere drie domeinen. De onderstaande focuspunten en doelen voor jeugd en volwassenen zijn dan ook voor Leesbevordering, Basisvaardigheden en Informeren belangrijke onderdelen in de komende beleidsperiode. Onze focus in het domein Digitale Geletterdheid ligt de komende beleidsperiode op:

(Door)ontwikkelen en borgen digitale geletterdheid in de programma's **BoekStart** en **dBos**. In het hoofdstuk over Leesbevordering (jeugd) is dit onderwerp nader toegelicht.

(Door)ontwikkeling van de programmalijn Digiwegwijs. Het vergroten van digitale geletterdheid voor alle inwoners van ons werkgebied. Door hen actief, vaardig en weerbaar te maken kunnen zij zich beter bewegen in de online informatiesamenleving.

Doel

In fasen ontwikkelen we een doorlopende leerlijn. Dit wordt een meerjarig programma rond digitale geletterdheid (denk aan duiding, kennisoverdracht en het ontwikkelen van vaardigheden en competenties).

We **ontwikkelen de programmalijn MediaLab** verder. De komende jaren gaan we experimenteren met en onze kennis vergroten over edutainment (de funfactor van digitale geletterdheid).

De bibliotheek kan zich ontwikkelen tot een proeftuin voor iedereen. Een plek om uit te proberen, te experimenteren, geïnspireerd te raken, te oefenen, te leren en kennis uit te wisselen. Onze community librarians spelen hierbij een rol. Zij verbinden inwoners met elkaar tijdens ontmoeting en gesprek. En versterken de lokale gemeenschap door informatie- en kennisuitwisseling te stimuleren.

Bouwstenen

Om de maatschappelijke opgaven en domeinen vorm te kunnen geven, zijn een aantal bouwstenen van essentieel belang. Deze bouwstenen staan onderling in verbinding met elkaar en vormen het fundament en cement van onze organisatie.

› Medewerkers

We kunnen het niet genoeg benadrukken, medewerkers en vrijwilligers zijn het belangrijkste kapitaal in onze organisatie. Het is essentieel om blijvend te investeren in talent, professionele doorontwikkeling en vitaliteit. Onze ambitie is om te beschikken over voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers en vrijwilligers die uitblinken in nieuw vakmanschap, zoals de community librarians.

› Samenwerking met alle relevante partners

We werken samen in een ecosysteem van partners, onder meer in het sociaal domein en het onderwijs.

- Ons uitgangspunt is dat we zoveel mogelijk samenwerken en zo min mogelijk alleen doen. We sluiten hierbij aan op thema's als positieve gezondheid, eenzaamheid, vergrijzing, digitale innovatie, zorg en inclusie.
- Bij onze partners en stakeholders creëren en vergroten we het gevoel dat verandering echt belangrijk is. Zodat zij de integrale aanpak (digitale) geletterdheid via de bibliotheek ondersteunen en helpen mogelijk te maken.

› Duurzaamheid

We willen een zo duurzaam mogelijke bibliotheek zijn. In de breedste zin. Denk aan duurzaamheid in locaties en middelen en in sociaal rendement. Met behulp van een SDG-scan (Sustainable Development Goals) bepalen we doelstellingen waar we de komende vier jaar op focussen.

› Collectie

Onze collectie zit vol kennis, verhalen en inspiratie. We maken onze collectie rijker, dynamischer en interactiever. De collectie is zowel fysiek als digitaal, uitgebreid, verrassend, vernieuwend en sluit aan bij de behoeften van de gebruikers en inwoners in ons werkgebied.

› Vrijwilligers

Zij zijn onmisbaar voor onze organisatie en een belangrijke schakel in de voortgang van onze dienstverlening. Een belangrijk speerpunt is het steeds beter faciliteren van onze vrijwilligers, waardoor zij hun rol zo goed mogelijk kunnen en willen uitvoeren.

› Inclusie en toegankelijkheid

We willen een plek bieden waar mensen zichzelf kunnen zijn, waar iedereen zich kan ontwikkelen en nieuwe perspectieven kan ontdekken.

- We gaan actief op zoek naar de behoeften in ons werkgebied en spelen hierop in met onze programmering en collectie.
- We vertegenwoordigen verschillende inzichten, voorkeuren en achtergronden door de diversiteit van het team, de bezoekers en ons netwerk te benutten.
- We zorgen voor herkenbare en toegankelijke voorzieningen, informatie en dienstverlening en minimaliseren drempels om hieraan deel te nemen.

Zo kan iedereen op elk niveau zo zelfstandig mogelijk gebruikmaken van ons aanbod. En krijgt iedereen toegang tot belangrijke maatschappelijke middelen. Dit alles met als doel om informatie makkelijk beschikbaar te maken en leesplezier, basisvaardigheden digitale geletterdheid te vergroten.

› Innovatie

We maken ruimte om te innoveren, op nieuwe diensten en op bestaande diensten. We innoveren via verschillende pilots en proeftuinen. Zo kunnen kansrijke ideeën die bijdragen aan onze maatschappelijke opgaven verder ontwikkeld worden in de hele organisatie. De komende jaren staan integrale klantbenadering en online dienstverlening hoog op de agenda. Met meer aandacht voor data en informatie als instrumenten om te sturen. Het analyseren van data helpt ons keuzes te maken in bijvoorbeeld onze collectie en ons klantgedrag.

› Locaties

De bibliotheek is een sociale omgeving die in verbinding staat met thuis, school en werk. Het is een plek waar je jezelf kunt zijn, elkaar kunt ontmoeten en jezelf kunt ontwikkelen. Al onze bibliotheken zijn eigentijdse bibliotheeklocaties waar alle facetten van de dienstverlening tot hun recht kunnen komen. Daarbij is er zoveel mogelijk samenwerking met partners. Dat zien wij als essentieel onderdeel.

› Digitale dienstverlening

We zetten in op de doorontwikkeling van onze digitale programmering. Wij willen dat gebruikers zoveel mogelijk dienstverlening ook digitaal kunnen gebruiken. Aandachtspunten hierbij zijn de ontwikkeling van hybride manieren om de niet-digitale inwoners hier wegwijs in te maken én de scholing van onze eigen medewerkers.

› Communities

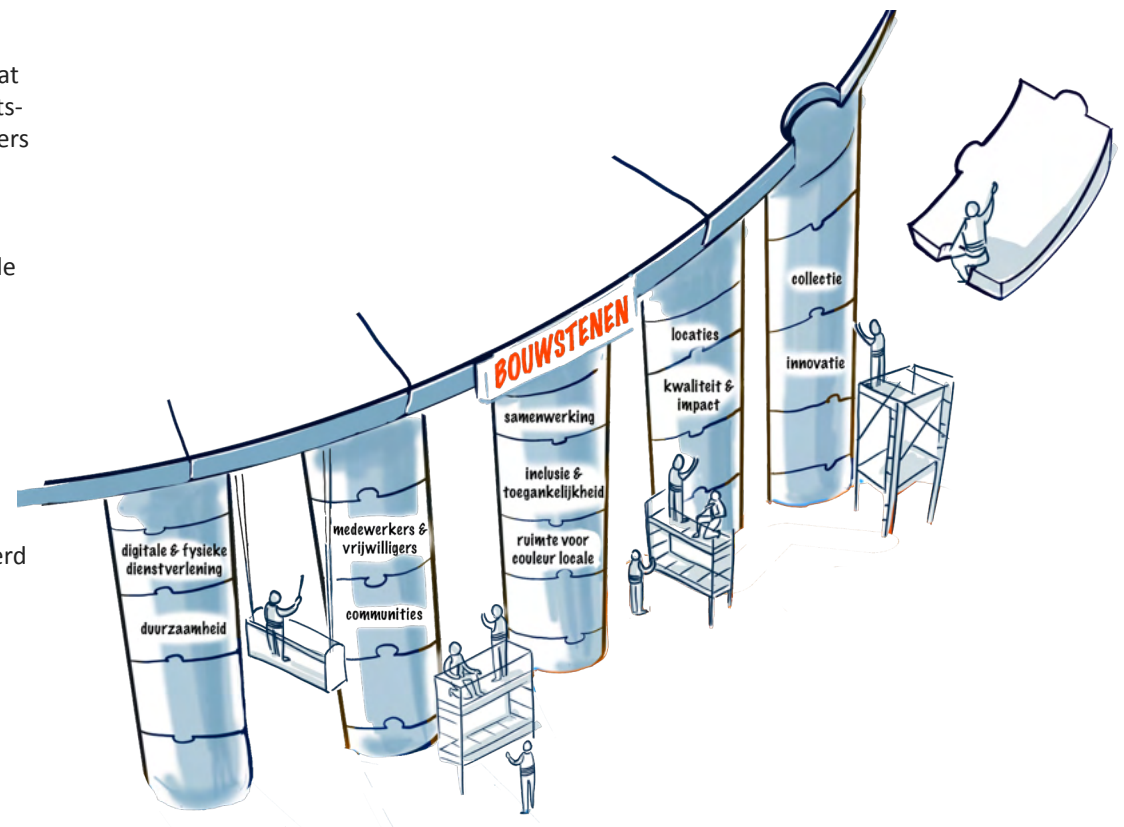
We zien de kracht en waarde van fysieke en online communities. De kennis en kunde van deze netwerken staan centraal in de co-creatie met de gemeenschap. De bibliotheek heeft hierin een faciliterende rol. De eerste stappen zijn gezet. Onze medewerkers zijn opgeleid tot community librarians, zodat ze lokaal en regionaal nog beter kunnen verbinden. De komende vier jaar gaan we hiermee experimenteren en dit verder ontwikkelen.

› Kwaliteit en impact

We streven ernaar dat alles wat we doen bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven waar we voor staan. De doorontwikkeling van dienstverlening zit verankerd in alle processen van de bibliotheek. Dit toetsen we periodiek, onder meer door certificering en impactmeting.

› Ruimte voor couleur locale

In onze dienstverlening is aandacht voor de couleur locale. Hierbij is het belangrijk om de samenwerking met lokale partners optimaal te kunnen benutten. We zoeken hierbij altijd naar een link met de maatschappelijke opgaven en domeinen. Als het niet past, dan zoeken we naar een manier om dit met anderen te faciliteren en/of onze locatie beschikbaar te stellen.

De Bibliotheek West-Brabant

Oktober, 2024-2027